

שם הנוהל: בטיחות במתקני משחק ובמתקנים לפעילות גופנית ללא השגחה מס' הנוהל : 716

תוקף הנוהל: 29.01.2025

נוהל זה מבטל נוהל קודם מס' 716 "בטיחות במתקני משחק – שפ"ע" מיום 01.12.2019

1. רקע

אגף שיפור פני העיר אחראי לתקינות מתקני משחק וכושר ומגרשי ספורט סלים ושערים ולתחזוקתם. מתוקף אחריותה של מחלקת שיפור רחובות ואתרים לתקינות, מבצעת המחלקה על-פי תקנים ישראליים 1498 ו-1497 של מכון התקנים הישראלי בדיקות בטיחות חזותיות הכוללות זיהוי מפגעים וליקויים במתקני המשחק השונים, טיפול במתקנים הפגומים ותיעוד הפעולות לשם בקרה. מגרשי ספורט, סלים ושערים מטופלים על פי תקן 5515 "ציוד ספורט: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה כלליות". הנוהל מפרט את אופן הטיפול והבקרה במתקנים הללו.

הנוהל מבוסס על התקן הישראלי הרשמי 1498 בכל חלקיו - נת"מ (נספח תנאים מיוחדים) והתקן הישראלי הוולונטרי 1497 בעבור מתקנים לפעילות גופנית ללא השגחה.

2. מטרת הנוהל

- 2.1. הגדרת תחזוקה שוטפת על פי דרישות התקן הישראלי 1498 ו-1497.
- 2.2. הגדרת תחזוקה שוטפת על פי דרישות תקן 5515 – "ציוד ספורט"
- 2.3. הגדרת הסמכות המקצועית לטיפול במתקני משחק וכושר.
- 2.4. הגדרת תהליך הטיפול בליקויים במתקני משחק וכושר.
- 2.5. הגדרת המענה המקצועי שיינתן לכל בעיה בתחום התחזוקה והבטיחות של מתקני המשחק באתרים.

3. הגדרות

- 3.1. **אתר משחקים** : אתר שבו מצויים מתקני משחק ושעשוע המיועדים בעיקר לילדים, שלציבור או לחלק ממנו יש גישה אליו, לרבות אתר שנמצא בתחום מוסד חינוך או מעון או בקו רצועת החוף.
- 3.2. **מתקן משחק או כושר** : מתקן המוצב בגן משחקים ציבורי או במוסד חינוך או בחופי רחצה, הבנוי מעץ, ממתכת, מפלסטיק או משילוב שלהם.
- 3.3. **מכון התקנים הישראלי** : כהגדרתו בחוק מכון התקנים שנת התשי"ג-1953
- 3.4. **תקן ישראלי רשמי** : כמשמעותו בסעיף 8 לחוק התקנים, התשי"ג-1953
- 3.5. **מעבדה מאושרת** : מעבדה שאישר הממונה על התקינה במשרד התמ"ת לתקן ישראלי 1497 בדיקות מתקנים לפעילות גופנית ללא השגחה ולתקן ישראלי 1498-בדיקות מתקני משחק, ובנוסף לתקן 5515 – "ציוד ספורט".
- 3.6. **יצרן או משווק** : חברה, המתמחה בתחום מתקני משחק וכושר, ומורשה מטעם מכון התקנים הישראלי להתקנת מתקני משחק וכושר, לרבות תיקונם באתרי המשחק השונים והעתקתם, ולפי תקן 1497 ותקן 1498. ונמצאת בחוזה עם עיריית תל-אביב-יפו.
- 3.7. **אחראי בטיחות מתקני משחק וכושר** : אחראי בטיחות או מהנדס מוסמך או עובד עיריית תל-אביב-יפו שמינה מנהל מחלקת שיפור רחובות ואתרים, בעל הכשרה מקצועית לבדיקה חודשית חזותית של מתקני משחק וכושר לפי מכון התקנים הישראלי.

- 3.8. **מפקח בטיחות במתקני משחק וכושר**
מפקח בעיריית תל־אביב-יפו בעל הכשרה מקצועית לבדיקה חודשית חזותית של מתקני משחק וכושר לפי מכון התקנים הישראלי.
- 3.9. **משל"ט אגפי**
מרכז שליטה אגפי הנמצא באגף שיפור פני העיר, המרכז פניות של תושבים, גם בנוגע לליקויים במתקני משחק וכושר.
- 3.10. **תיק גן**
ספר תחזוקה מיחשובי של מפקח מתקני משחק וכושר ובו כתובים שם הגן או האתר וכתובתו, פירוט המתקנים שבאתר, שנת התקנתם, יצרן המתקנים, תעודת ההתקנה של המתקנים, בדיקה תלת שנתית (לתקן 1497 בלבד), בדיקת איכות תחזוקה (לתקן 1498 בלבד), בדיקה שנתית, בדיקות חודשיות, תיקונים עיקריים, תעודות התאמה של כיסוי השטח (מצע גומי או חול), פעילות מתקנת, סרטוט של האתר, תמונות של האתר והמתקנים שבתוכו.

4. סמכות ואחריות

- 4.1. **מנהל אגף לשיפור פני העיר**
אחריות כוללת ליישום נוהל זה.
- 4.2. **סגן מנהל האגף לתפעול**
אחריות לפעול להטמעת הנוהל ביחידות שבאחריותו.
- 4.3. **מנהל מחלקת שיפור רחובות ואתרים**
אחריות מקצועית מחלקתית לביצוע המטלות בתחום מתקני משחק וכושר לפי היתר תו תקן בטיחות במתקני משחק וכושר.
- 4.4. **אחראי תחזוקה מתקני משחק וכושר**
אחריות מקצועית לריכוז ליקויים ומפגעים, לפיקוח ובקרה בנושאי בטיחות במתקני משחק וכושר ברמה המחלקתית, הפעלת יצרנים ומשווקים לטיפול בליקויים ובמפגעים במתקני משחק וכושר.
מעקב ובקרת איכות על ביצוע התיקונים, ריכוז תשלומים לגופים המבצעים, ניהול ארכיון, מעקב מדגמי בנושא ניהול תיקי גן ובדיקות חזותיות חודשיות.
הכנת תכנית עבודה כללית לביצוע בדיקות בטיחות שנתיות ותלת שנתיות באתרי משחק וכושר.
טיפול ותיעוד במערכת התחזוקה הממוחשבת העירונית בנושא מצאי מתקני משחק וכושר.
- 4.5. **מנהל אזור סגן מנהל אזור**
אחריות מקצועית אזורית לביצוע נוהלי עבודה בהתאם לתו תקן בטיחות במתקני משחק וכושר.
- 4.6. **מפקח מתקני משחק**
אחריות מקצועית לביצוע בדיקות חודשיות חזותיות במתקני משחק וכושר. בקרה ותיעוד של ליקויים באתרי המשחקים. מעקב אחר טיפול בליקויים במתקני משחק וכושר. ניהול תיקי גן.
- 4.7. **יצרן או משווק**
אחריות לביצוע עבודות התקנה או שדרוג או תיקון של מתקני משחק וכושר באתרי המשחקים לפי דרישות הגוף העירוני המוסמך ובהתאם לתקן.

5. תחזוקה כללית של מתקני משחק וכושר

5.1 פירוט בדיקות הבטיחות הנדרשות של מתקני משחק וכושר בהתאם לתקן הישראלי 1497 ותקן ישראלי 1498

שם הבדיקה	מהות הבדיקה	מבצע	תדירות	תיעוד
5.1.1. בדיקת התקנה או העתקה	בדיקת התקנה או העתקה של מתקן משחק או כושר. הצהרת מתקין שתואמת את המתקנים שהותקנו בהתאם לדרישות התקן.	מכון התקנים או יצרן המתקן בעל תו תקן נדרש.	לפי צורך	הבודק ינפיק לעיריית תל-אביביפו תעודת התקנה בתוקף או הצהרת מתקין
5.1.2. בדיקת בטיחות חזותית	המפקח מבצע סיורים לפי תכנית עבודה מאושרת, באתרי המשחק שנמצאים בתחום אחריותו ובודק את תקינות האתר ומתקני המשחק והכושר שבתוכו. מנהל אזור או סגן מנהל אזור מבצע בקרה על תוכן הבדיקה של המפקח. אחראי בטיחות מתקני משחק וכושר מבצע מעקב מדגמי אחר הבדיקות החודשיות.	מפקח מתקני משחק	חודשית	תיעוד בתיק גן במערכת גספציו ובמדבקה שבה כתובים תאריך הבדיקה ושעת הבדיקה.
בדיקה בטיחותית תקופתית שנתית	מטרת הבדיקה היא לאשרר את תקינות האתר ומתקניו ואת המשך הפעלתו. הבדיקה מתבצעת באופן דומה לבדיקה החזותית אלא שהיא מקיפה יותר ונוגעת למשל בעדכונים של מכון התקנים הישראלי באשר לתקנים הקיימים; בשינויים שבוצעו באתר המשחקים במהלך השנה	מכון התקנים הישראלי או מעבדה מאושרת בליווי מפקח מתקני משחק או כל גוף עירוני מוסמך אחר.	אחת לשנה	הבודק מנפיק תעודה או היתר המאשרים את המשך הפעלת האתר למשך שנה. טופס הבדיקה מועבר לגוף העירוני המוסמך ומתויק בתיק הגן הרלוונטי.
בדיקת בטיחות תלת-שנתית	בדיקה המבוצעת באתרים שנבדקו בבדיקת הבטיחות השנתית (במשך שנתיים ברציפות) עלידי המעבדות המאושרות. אופן הבדיקה ומהות הבדיקה זהים לסעיף 5.1.3 ובלבד שהאתרים בעלי היתר תו תקן.	מכון התקנים הישראלי	אחת לשלוש שנים	המכון מנפיק תעודה או היתר המאשרים את המשך הפעלת האתר למשך שנה. טופס הבדיקה מועבר לגוף העירוני המוסמך ומתויק בתיק הגן הרלוונטי.
בדיקת היתר תו תקן-איכות התחזוקה	בדיקה מדגמית שמכון התקנים מבצע בהתאם להיתר שניתן לעיריית ת"א. בדיקה זו בודקת את ניהול		אחת לשלוש שנים	המכון מנפיק תעודת איכות תחזוקה לכל אחד

מהאתרים שנבחרו.			התחזוקה+ טיב ואיכות התחזוקה הן באתר והן במערכת הממוחשבת.		
-----------------	--	--	--	--	--

5.2. מגרשי ספורט, סלים ושערים יטופלו על פי תקן ישראלי 5515 "ציוד ספורט: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה כלליות". לפי קריאות ממוקד שירות 106 פלוס יגיע מפקח לבחינת המתקן שדווח עליו.

6. סוגי ליקויים

6.1. ליקויים אפשריים במתקני משחק וכושר

בהתאם לדרישות של מכון התקנים הישראלי ולפי ת"י 1497 ו- 1498 קיימים שלושה סוגים של ליקויים אפשריים במתקני משחק וכושר (קריטי, חמור, קל) ושלוש דרכים לטיפול בהם:

חומרת הליקוי	מהות הליקוי	אופן הטיפול
ליקוי קריטי	<ul style="list-style-type: none"> פגיעה חמורה או מוות. שבירה או קטיעה של אברים. היתלות במרווח ללא יכולת ירידה. היחתכות עמוקה. 	ליקוי קריטי באחד ממתקני המשחק והכושר מחייב את תיקונו מיד. אם אין אפשרות לתקנו מיד, חובה על מפקח מתקני המשחק ועל הגופים העירוניים המוסמכים לבצע סגירה הרמטית של המתקן הליקוי ומניעת גישה אליו ככל הנדרש. במקרה הצורך תיסגר אף הגישה לאתר המשחקים עד סילוקו של המתקן.
ליקוי חמור	<ul style="list-style-type: none"> שפשוף והיחתכות על פני השטח צביטה או מעיכה של הגוף חוסר הכוונה של קהל היעד (היעדר שילוט) 	ליקוי חמור באחד ממתקני המשחק והכושר מחייב את תיקונו מיד אם אין אפשרות לתקנו מיד, חובה על מפקח מתקני המשחק והגופים העירוניים המוסמכים לבצע סגירה הרמטית של המתקן הליקוי ומניעת גישה אליו ככל הנדרש. במקרה הצורך תיסגר אף הגישה לאתר המשחקים עד סילוקו של המתקן
ליקוי קל	<ul style="list-style-type: none"> שחיקות קלות קורוזיה על פני השטח בלבד סדקים קלים בעץ או קילופי צבע 	ליקוי קל באחד ממתקני המשחק והכושר מחייב את תיקונו עד 3 חודשים מרגע גילוי הליקוי. מפקח מתקני המשחק והגופים העירוניים המוסמכים ידאגו לתקן את הליקוי בהקדם האפשרי ובכלים העומדים לרשותם, ובלבד שלא יחמיר מצבו של המתקן האמור.

7. כללי בטיחות בסיסיים בעת טיפול בליקויים במתקני משחק וכושר

- 7.1. תיקונים יבוצעו עלידי עובדי עירייה מוסמכים או מי שהוסמך מטעמה, בהתאם לכללי הבטיחות המקובלים של עיריית תל-אביב-יפו - באגף שיפור פני העיר.
- 7.2. בעת ביצוע תיקונים במתקן משחק וכושר יש למנוע מהציבור גישה למתקן ולהרחיקו במידת הצורך.
- 7.3. סגירת מתקן משחק או כושר עקב ליקוי בו תיעשה באמצעות מחסומי מתכת מחוברים באזיקונים. בנוסף ידאג המפקח לתעד בתמונה את סגירתו של המתקן הלקוי ולסמנו באמצעי אזהרה- כגון סרטי אזהרה ושלטים.
- 7.4. צביעת מתקני משחק וכושר תיעשה רק בצבע בלתי רעיל ובהתאם לתקן של מכון התקנים הישראלי.
- 7.5. ביצוע תיקונים במתקן משחק וכושר עלידי יצרן או משווק מחייב לפעול בהתאם לסעיפים 7.1-7.4. בעת העתקה או התקנה של מתקן משחק וכושר יפעל היצרן או משווק בהתאם לסעיף 5.1.1. בתוספת אישור שמכיל שם אתר, כתובת וקוד אתר, תאריך ביצוע התיקון והצהרה שהתיקון בוצע בהתאם לדרישות התקן.

8. שילוט באתר המשחקים

- 8.1. בשלטים באתר משחקים יופיעו הפרטים הנדרשים בהתאם לתקנים 1497 ו-1498 ומעט אתר משחק במוסדות חינוך:

- שם הרשות המקומית: עיריית תל-אביב-יפו.
- מספר או שם האתר.
- שם המתחזק: אגף שיפור פני העיר.
- מספר היתר תו התקן.
- טלפון לשירות הציבור: מוקד שירות עירוני 106.
- תאריך מלא של הביקורת האחרונה (שנתית).
- תאריך מלא של הביקורת הבאה (שנתית).

9. פעילות מתקנת יזומה

- 9.1. פעילות מתקנת היא בדיקה שמתבצעת על ידי אחראי תחזוקה מתקני משחק וכושר מידה ובאותו מתקן או יצרן קיים ליקוי חוזר על עצמו בכמה אתרים מטרת הבדיקה היא זיהוי ליקויים הנגרמים מהשימוש במתקן או מכשל בתהליך הייצור או מכשל בהתקנת המתקן.
- 9.2. הפעילות המתקנת יכולה להתבצע רק כאשר המפקח זיהה ליקויים חוזרים ונשנים במתקן מסוים, והליקויים מופיעים באותו סוג מתקן גם באתרים אחרים. בדיקת האפקטיביות לפעילות מתקנת.
- 9.3. אם התנאים הללו מתקיימים במלואם, אזי קיימת חובת פעילות מתקנת ודיווח לממונה תחזוקה של מתקני משחק וכושר באמצעות טופס מס' 30052 "פעילות מתקנת יזומה במתקני משחק וכושר".
- 9.4. פעילות מתקנת יבצע גם הממונה על תחזוקת מתקני משחק וכושר.
- 9.5. הממונה על תחזוקת מתקני משחק וכושר ימסור את טופס מס' 30052 "פעילות מתקנת יזומה במתקני משחק וכושר" ליצרן או למשווק ולפי הצורך למכון התקנים הישראלי כדי לבחון דרכים לטיפול בליקויים של אותו מתקן.

10. תיעוד תאונות במתקני משחק וכושר

- 10.1. מידע שהתקבל בעירייה על תאונות בנוגע למתקני משחק וכושר יובא לידיעת אחראי בטיחות מתקני משחק וכושר, והאחראי בטיחות יכתוב את הפרטים האלה:

- 10.1.1. מקום אתר המשחקים שדווח עליו בדיווח על התאונה.
- 10.1.2. תאריך הדיווח על התאונה ושעת הדיווח על התאונה.
- 10.1.3. גיל ומין הנפגע, תיאור הבגדים כולל נעליים.
- 10.1.4. סוג המתקן שדווח עליו בדיווח על התאונה.
- 10.1.5. מספר הילדים והמבוגרים שנכחו במקום האירוע.

שם הנוהל	מס' הנוהל	דף מס'	מתוך
בטיחות במתקני משחק ובמתקני פעילות גופנית ללא השגחה	716	6	7

10.1.6. תיאור האירוע.

10.1.7. תיאור הפציעה לרבות חלקי גוף שנפגעו.

10.1.8. הצהרות של עדי ראייה ככל שקיימים.

10.1.9. צילום המתקן.

10.2. חשוב להדגיש כי חל איסור לבצע כל שינוי במתקן משחק או כושר עד לאחר תיעוד התאונה ובדיקת אחראי בטיחות מתקני משחק או כל בעל תפקיד עירוני מוסמך שמעליו.

10.3. לפי הצורך ייסגר המתקן, שדווח עליו בדיווח על התאונה, בהתאם להנחיה בנוגע לסגירת מתקן משחק או כושר המופיע לעיל.

טיפול בליקויים במתקני משחק וכושר

